

Kansikuva: Mikko Heiska

JOHDANTO

Ihmisen tuskaa, joka liittyy sairauteen, psyykkiseen pahoinvointiin, psyykkiseen häiriöön ja poikkeavaan käyttäytymiseen, jäsennetään sekä muutenkin käsitellään lähinnä tieteellisen, eli ihmisjärjen mukaisen tutkimuksen pohjalta. Sodan puhkeamisen, rauhantekemisten ja onnettomuuksienkin suhteen tuskan käsittely on ainakin jollain tavoin eri asia. Silloinkin ihmisjärkeä käytetään.

Raamattu kertoo Jumalan ilmoituksena Pyhästä Hengestä, joka "puhaltaa missä tahtoo" mutta silti sellaisesta on erotettavissa inhimillisen tuskan käsittelyyn toimintahahmoja, joita tässäkin kirjassa esitellään.

Kautta vuosituhansien on myös rakenneltu siltoja Jumalan ilmoituksen ja ihmisen omiin tutkimuksiin perustuvien tulosten välille, eli on etsitty yhtäläisyyksiä ja yhteistyön mahdollisuuksia. Tämä kirja kertoo tällaisesta etsinnästä. Merkittävää on, että tällaista toimintaa on myös nimitelty Saatanan juoneksi, säälittäväksi ikiliikkujan keksimiseksi ja monenlaiseksi näiden väliltä. Jo 1100-luvulla skolastikko Pierre Abèlard joutui vääräoppisena pahoinpidellyksi tästä asiasta (Olavi 2011). Tilannetta mutkistaa vielä se, että kristityillä on elävä Jumala, jonka ilmoitus on Raamatun ilmoitusta vielä laajempaa.

Yleinen, tarkka ja samalla myös yksinkertainen esitys tästä asiasta on hyvin harvoin mahdollista. Esimerkiksi esitettäessä yleisiä ihmisystävällisiä, rauhantahtoisia tai syvällisiä toimintaperiaatteita, väkisinkin ilmenee tarkennusvaatimuksia, ja silloin esitys nopeasti monimutkaistuu. Tällaisesta muodostuu herkästi tietynlainen noidankehä, jossa pyörii yleinen - tarkka - yksinkertainen - yleinen. Jos vaikka esitetään joku syvälinen sananlasku tai vertaus, niin väistämättä sanoman vastaanottaja esittää itselleen tai muille kysymyksen, mitä se tarkoittaa. Kun tarkoitusta sitten ruvetaan tarkentamaan käytäntöihin sopivaksi, niin esimerkiksi syvälisten sanomien selitykset eivät läheskään aina aukene vastaanottajalle heti. Usein vasta aikojen kuluttua ymmärrys tulee mukaan. Samalla asia kuitenkin

mutkistuu ja alkaa syntyä lauseita kuten "enhän minä sitä tarkoittanut". Näin selitys jälleen siirtyy yleiselle tasolle. Kysymyksessä on W. Thorngaten löytämä ja kuvaama ilmiö (Thorngate 1976).

Tämä kirja on muiden yritysten ohella edelläkuvattujen noidankehien pyörimisen jarruttamista. Tärkeänä työvälineenä siinä on tuskan jäsenitys tieteellisen työskentelyn kautta saadulla jäsennyksellä, joka on nimetty 7x4-kentäksi.

Uskon ja tieteen sillan rakentamisessa ja kosketuspintojen etsimisessä voi myös kuvitella tuskan kohdalle jotain tuskan vastakohtaa, vaikka onnellisuutta. Kuitenkin tällainen lähtökohta muodostuu mahdottomaksi, jos hiukankin ihmiskuntaa ja sen historiaa tarkastelee. Käsite paratiisista karkoitus tulee nimittäin väistämättömästi esiin ja pahasti sotkemaan sillan rakentamisia. Tuskaan ja kärsimykseen sillanrakennustoimet väkisinkin keskittyvät.

ELÄMÄNKATSOMUKSELLISEN SILLANRAKENNUKSEN

ALKUTILANNE

Elävään elämään soveltuvassa ja samalla elämänkatsomukselliseen sillanrakennukseen kuuluvassa etsinnässä on otettava huomioon ja voitettava ainakin seuraavat seitsemän esteiden pääluokkaa:

I) Löydöksissä voi piillä yhtäläisyyksien etsijän *omien tarpeiden mukaisia* harhaanmenoja. Nämä harhaanmenot voi myös jäsentää, jolloin seuraava jäsenitys on käytännöllinen:

- Otetaan vastaan vain omia käsityksiä vahvistavia seikkoja.
- Seurataan harhaisesti jotain tietynlaisessa nousukiidossa olevaa vaikuttajaa.
- Jätetään huomiotta se, että asiansa tuntevat ja arvostetut tieteilijätkin tekevät usein virheitä.
- Jälkiviisausharhan mukaisesti käsitellään väärin aikaisemmin tehtyjä päätelmiä.
- Annetaan liiallista painoa viimeksi koetuille tapahtumille.
- Tuttuuden erottaminen totuudesta häiriintyy, koska jotain asiaan kuuluvaa seikkaa on toisteltu monesti.
- Mennään mukaan kätteettomaan optimismiin.

II) Käsiteltävien ilmaisujen ja käsitteiden *erilainen kulttuuritausta* mutkistaa kyseistä sillanrakennusta. Esimerkiksi Raamatun aikojen maatalouskulttuurin ja nykyisen tietokonekulttuurin ilmaisut ovat kovin erilaisia. Nykyaikanakin jopa käsite sillanrakennus voi joidenkin mielessä sisältää erilaisen vivahteen kuin käsite kosketuspintojen etsiminen. Vieläpä käsite usko viittaa erilaisiin kulttuureihin. Esimerkiksi suomalaisessa kulttuurissa Jumalaan uskomisen uskomisilmiötä kuvataan yhdellä sanalla mutta englannin *faith* ja *belief* tai saksan *Glaube* ja *Vertrauen* kertovat tärkeästä uskon ja luottamuksen vivahte-erosta. Myös niin sanotut kirjoittamattomat säännöt ihmisten kohtaamisissa voivat vaihdella eri aikakausien kulttuureissa hyvinkin paljon. Nämä on otettava erilaisten kannanottojen tarkasteluissa huomioon, jolloin muodostuu myös esteitä.

III) *Erilaisten ihmiskäsitysten selvittely* muodostaa oman ongelma-alueensa. Onko ihminen pohjimmiltaan hyvä vai paha, onko hän vain monimutkainen ja usein viallinen koneisto, onko hän iäi-

syysolento vai kuoleman jälkeen tyhjyyteen katoava? Onko Raamatussa jokin yhtenäinen ihmiskäsitys? Vastaukset tällaisiin kysymyksiin tuottavat tuskan käsittelyyn erilaisia päättelytuloksia ja samalla siis mutkistavat sillanrakennusta.

IV) Kyseinen siltojen rakentaminen saattaa joillekin olla tai siitä saattaa muodostua **pettymyksiä tuottava uskonriistotapahtuma**. Esimerkiksi yksilö tai ryhmä voi kokea kuuluvansa hengellisesti valaistuneiden joukkoon, jonka jäsen "pystyy tutkimaan kaikkea, mutta häntä itseään ei kukaan voi tutkia" (I Kor. 2:15). Siis kaikkia ihmisviisauden avulla tutkistelijoita voi kohdella varautuneesti eli jotenkin rankaisevasti. Myös ihmisviisauden avulla tutkistelijoita rasittaa sama virke. He pystyvät "valaistuneesti" tutkimaan kaikkea, mutta huomaamatta asettavat toisinajattelijat esimerkiksi seuraavaan joukkoon: Heitä on kautta aikojen ollut ja varmaan tulee olemaankin, mutta eihän heillä totuutta ole hallussaan. Tästä asiasta jo Platon toi luolavertauksessaan ja P. Saariluoman selventämänä (Saariluoma 1985) esille seuraavaa: Miltei mikä tahansa tuskaa käsittelevä ryhmä voi omaksua kyseisen raamatullisen virkkeen johtoajatukseksi ja rangaista sellaisia, jotka heitä siitä asiasta tutkiskelevat. Tätä vahvistaa myös nykyaikainen sosiologinen tutkimus, joka on organisaation perustoiminnoista saanut esiin jäsenyyksen a) tuotanto, b) hallinto ja c) säilyttäminen (Allardt & Littunen 1963). Siis säilyttäminen on ihmisen yksi perustoiminto, jonka ihminen tietysti pyrkii säilyttämään. Edellisen kaltaisesta voi sillanrakennus näinollen muodostua samalla tavalla vaikeaksi kuin yritys saada tupakoiva sisäistämään kyseisen toimintansa tyhmyys, pelihimoinen ottamaan huomioon pelikoneen voittamattomuus tai vaikka synnynnäisesti sokea tajuamaan värejä.

V) Raamatun tulkinnassa usein tapahtuva oivallusten, tutkimustulosten ja **löytöjen jääminen yksilötasolle**, eli vain henkilökohtaiseksi elämykseksi, on menetys yhteisötasolle. Yhteisötaso on kuitenkin sillanrakennuksessa välttämätön osa-alue ja siinä tarvitaan yleistyksiä. Tieteellisellä puolella on lisäksi samanlainen ongelmakenttä. Esimerkiksi depression käsittelyssä on merkittävää, että yksilön kokeman masennuksen ytimeen ulkopuolinen voi päästä vain lähelle mutta ei täydellisesti perille.

VI) Hyvin monia Raamatun ulkopuolisen ihmisjärjen mukaisia tuskan käsittelyn löydöksiä voi perustella raamatunjakeilla ja myös monia raamatun kirjoituksia voi perustella tieteellisesti. Tällöin löydetty yhtäläisyydet voivat kadota moninaisuudesta **syntyviin peleihin**. Esimerkiksi uuden ihmisen kohdatessaan ihminen jotenkin automaattisesti joutuu vastaamaan itselleen seuraavan kaltaisiin kysymyksiin:

Mitä tuo minusta ajattelee?

Missä suhteessa tuo on minua ylempänä tai alempana?

Miten voin käyttää tuota hyväkseni?

Jostain syystä tällaisiin kysymyksiin ei voi vastauksia kertoa heti kohdattaessa se uusi ihminen. Kuitenkin jo kertomattomuus on pelisiirto, joka vaikuttaa moninaisuudesta tehtäviin valintoihin ja siis vaikkapa sillanrakennuksessa tarvittavaan julkaisutoimintaan -- joka myös on tiettyä peliä. Tästä asiasta lienee vasta 1950-luvulla julkaistu järjestelmällisiä tutkimuksia, kun Eric Bernen koulukunta San Franciscossa kehitteli verrattain kuuluisan Vanhempi-Aikuinen-Lapsi-jäsenyyksensä.

Merkittävää on myös peli, jolle voi antaa nimen "Olkoon miten on mutta". Siinä vuoropuhelut etenevät seuraavaan tapaan: A väittää, että Jeesuksen haudasta lähtö oli vain ihmisten poiskantamisen ja piilottelun tulosta, ei oikea kuolemasta herääminen. B rupeaa sitten esittämään vastaväitteitä ja väittely kiihtyy ynnä väsyttää osapuolia. Kun molemmilla on tavoite löytää joku sopuratkaisu, niin he

yhdessä keksivät seuraavan kaltaista: ”Oli miten oli mutta siitä tapahtumasta kuitenkin lähti liikkeelle hienosti toimiva oppirakennelma ja eettinen järjestelmä, jolle voi antaa otsikoksi Jeesus elää”. Kuitenkin tässäkin kirjassa jatkossa ilmenee ja toivottavasti ymmärrettävästi, että eihän tuollainen ratkaisu ole mikään ratkaisu vaan väsähtäneiden ihmisten pelisiirto.

VII) Uskonnon ja tieteen ikivanhoissa kielipeleissä -- vaikkapa kiistoissa oikeista sanoista -- ilmenee seuraavanlainen ongelma-alue: "...me käytämme Hengen emmekä ihmisviisauden opettamia sanoja ja selitämme hengelliset asiat Hengen avulla. Ihminen ei luonnostaan ota vastaan Jumalan hengen puhetta, sillä se on hänen mielestään hulluutta. Hän ei pysty tajuamaan sitä...." (I Kor. 2: 12-14). Eli Jumalan ilmoitukseen sisältyy *jokin muuttumattomuus, pysyvyys, ikuisuus tai muu sellainen*, jota on vaikea tajuta ja ottaa käsittelyissä huomioon. Esimerkiksi tapahtumien lopputulos voi olla nimeltään sattumaa tai Jumalan tahdon ilmausta. Samaan lopputulokseen ja eri nimikkeeseen sisältyy sitten hyvin tärkeä ja vaikeasti kuvattava pysyvä kohta, josta on olemassa seuraavan kaltaisia vertauskuvia:

- Näyttelemisen ja todellisen tekemisen ero on vaikeasti määriteltävä mutta silti usein ratkaiseva.
- Aineiden rakennekaavioissa yhdestäkin kehon aistien tavoittamattomissa olevasta atomista muodostuu aivan erilainen aine.
- Hygieniassa pienikin määrä väärännimistä ainetta voi päästää monet pahat basillit valloilleen.
- Suuri Himalaja pysyy suurena mutta se on pieni, jos maapalloa tarkastellaan kuusta.

Tieteellisellä puolella tätä kielipeliä ruvettiin käsittelemään oikeastaan vasta maailmansotien aikoina, jolloin Ludwig Wittgenstein (suomeksi julkaistiin tämä kielipeliteos vuonna 1970) toi kyseisen käsitteen käyttöön. Uskon puolella asia on ollut esillä jo ammoisista ajoista lähtien: Jumalan nimeä ei saa lausua turhaan. Lisäksi jo keskiajalla uskon sisällytettiin seuraavaa:

- Tietämys uskon kohteesta.
- Luottamus, joka koskee uskojaa hänen pitäessään olemassaoloaan kokemansa ja käsittelemänsä uskon varassa.
- Myöntäminen, että uskottava asia on totta, vaikka sitä ei voi aistein tai järjellä todistaa.

Uskokäsitettä voi myös hahmottaa, tarkentaa tai selventää seuraavien kohtien avulla:

* **Usko totena pitämisenä**, eli esimerkiksi seuraavan sanoman lähettämistä: ”Jumala on olemassa ja hän on tehnyt Kristuksen kautta pelastustekoja, joista Raamatussa ja siihen liittyvissä uskontunnustuksissa kerrotaan”.

* **Henkilökohtainen luottamus**, jolla henkilö uskoo. Luottamus voi esimerkiksi sisältää ainutkertaista Kristuksen omana olevan olion toimintaa, josta myös tietyt uskonlauseet kertovat. Uskomisen voi liittää negatiiviseen tapahtumiseenkin mutta luottamus kuuluu positiiviseen tapahtumiseen. Luottamisessa ja uskomisessa on myös sellainen vivahde-ero, että luottaminen on uskomista lähempänä riskin ottoa.

* **Opiskelun mahdollisuus**, eli uskon sisältöä voi opetella tuntemaan, vaikka se pysyykin käsittämättömänä Pyhän Hengen työnä tai lahjana. Siis sen sisällössä pysyy esimerkiksi seuraava ylijärjellisyys: Pari tuhatta vuotta sitten ristiinnaulittu opettaja oli Jumalan Poika ja maailman Vapahtaja, jonka lihaa nykyisinkin voi jumalanpalveluksessa pureskella ja juoda hänen vertaan. Näin brutaaleja sanoja on nimittäin suomennoksessa alkukielisistä Johanneksen evankeliumin kuudennen luvun jakeista 52, 53 ja 55, joissa tätä kohtaa selitetään.

* **Seuraavan vaikeasti ymmärrettävän asian huomioon ottoa:** Niinsanottu uskova voi tuntea ja myös väittää, että Jumala on salattu. Jos sitten tietty olio on salainen, sillähän ei voi olla merkitystä kyseltäessä syysuhteita ja elämänilmiöiden selityksiä. Eihän lakitieteen mukaankaan oikeudessa voi syyttää tekijää, joka on joku salattu. Tällaiseen päättelyyn viitataan monissa ateismipohjaisissa julkaisuissa. Kuitenkin salatulla Jumalalla on merkitystä ja vaikutusta. Antaahan Jumala esimerkiksi aurinkonsa paistaa tuskan käsittelijöille, joiden lähtökohta voi olla vaikka ateismi. Tästä puhutaan jopa Jeesuksen vuorisaarnassa. Lisäksi raamatullisessa näkökohdassa lienee merkittävää se, kun Apostolien teoissa kerrotaan Pyhän Hengen vuodattamisesta (Ap.t. 10:44-45): Se vuodatettiin myös pakanoihin.

Merkittävää edellisissä kohdissa on, että muutettavat muuttaen ne sopivat myös ateismi-agnostismi- tai tietoisuuskon uskontunnustuksiin.

Esimerkiksi henkilökohtainen luottamus on vaikka sitä, että tieteen kautta vielä löytyy vastaus kysymykseen, miksi ihmisen pitää kärsiä. Merkittävää tässä luottamuksessa ja uskomuksessa on, että siitä syntyy myös etiikkasääntö: Missään tapauksessa kyseistä uskomusta ei saa nimittää jumalakaipuuksi.

Opiskelun mahdollisuuden kohdassa voi olla vaikka seuraava uskon teesi keskeinen: Vain ihmisen havaintojen ja tieteen metodien kautta tulleita tai tulevia asioita voi ja kannattaa käsitellä.

SILLANRAKENTAMISEN ESTEIDEN PURKU TAI YLITYS

Esteiden ymmärtämisessä ja tuskan käsittelyyn soveltamisessa tarvitaan ihmisviisautta. Myös silloin, kun käsitellään Jumalan ilmoituksena pidettävää Raamatun sisältöä kirkon, eli tietyn ihmisryhmän uskon tai perinteen pohjalta -- tai niistä näkökulmistakin -- käsittelytulosten ilmoittaja on ihminen. Hänelle voi antaa sen kaltaisia määreitä kuten "Pyhän hengen läpikäynti" tai "ei lähesty Jumalaa enää järjen ja yksittäisten tahdonponnistusten tietä", mutta ihmisenä hän pysyy. Onhan jo raamatunjakeiden käännoistyö ihmisen käyttäytymistä, vaikka mukana olisi Jumalan ohjausta.

Lisäksi ihmisen aisteihin pohjautuvan tieteellisen havainnoinnin mukaan ihmisellä on -- tunnetun raamatunlauseenkin mukaisesti -- moni aarre helposti särkyvässä saviastiassa.

Ja vielä: kyseisten esteiden voittamisessa tulee eteen seuraava raamatullisen Paavalin opettama virke: "Mitä hyötyä minusta on, veljet, jos tulen luoksenne ja vain puhun kielillä enkä välitä mitään ilmestystä..." (I Kor. 14: 6). Tämän virkkeen käsittelyssä sitten kohdataan kysymys: Mitä tarkoittaa käsitteet kielillä puhuminen ja ilmestys?

Käsiteltäessä raamatunlauseita vain perinteisinä kirkon kielisinä tai muuten sen käsityksen pohjalta, että Raamattu on Jumalan sanaa, joudutaan silloinkin ihmisjärjellä vastaamaan kysymyksiin Raamatun mukaisesta etenemisestä.

Raamatun sisällön huomioonottavassa sillanrakennuksessa hahmottuvat sitten seuraavat pääkohdat:

I) Raamatun kirjoittajilla on yksilöllisiä kirjoitustyyliä. Jos esimerkiksi Laulujen laulussa lukee, että "tuohon puuhun minä nousen", niin se ei tarkoita ollenkaan samaa toimintaa kuin Luukkaan evankeliumin Sakkeuksen nouseminen metsäviikunapuuhun. Lisäksi yksittäisissä virkkeissäkin on tyylieroja. Esimerkiksi Jeesuksen sanoja paastoamisen tarpeesta lainataan Matteuksen evankeliumissa

siihen tyyliin, että paastoaminen olisi suremista ja Luukkaan evankeliumista voi saada saman tilanteen kuvauksesta sellaisenkin vaikutelman, että vanhaa viiniä juonut ei koskaan halua uutta. Siis *yksilöllisten kirjoitustyylien tulkinta* on oma työskentelyalueensa.

II) Raamatun sisältämää perimätietoa on levitetty myös pelkästään suullisesti. Erilaiset levitystilanteet pitäisi silloin jotenkin ottaa huomioon sanomien tulkinnoissa. Näin ollen esimerkiksi lampaanhoidon historian tieto, että laumassa pysymättömältä lampaalta oli muinoin tapana katkaista etujalat ja sen jälkeen lastoittaa ne, voi vaikuttaa tekstien tulkintoihin. Kaikesta tällaisesta *perimätiedosta* muodostuu siis oma työskentelyalueensa.

III) Monien raamatunkääntäjien kertoman mukaan raamatunlauseissa on kieliopillisia epäsäännöllisyyksiä, jotka vaikeuttavat tulkintoja. Myös raamatun ilmaisutarkkuus on toisinaan puutteellinen -- vaikkapa biologian näkökulmasta katsottuna. Esimerkiksi maailmassa on paljon ihmisiä, joiden määrittely mieheksi tai naiseksi ei ole mahdollista. Miten sitten kyseisten ihmisten pitäisi henkilökohtaisesti tulkita raamatunlause: "Ja Jumala loi ihmisen kuvakseen, Jumalan kuvaksi hän hänet loi, mieheksi ja naiseksi hän loi heidät" (I Moos. 1: 27)? *Tarkkuusnäkökohta* on siis oma työskentelyalueensa.

IV) Eri ilmoitusten auktoriteettisuus eli vaikutusvalta on verrattain mutkikas käsiteltävä. Auktoriteettihan voi olla myös pelottava ja rankaiseva. Näin ollen esimerkiksi Raamatun ilmiöistä nimeltä vanha liitto ja uusi liitto nousee kysymys, *millä tavoilla tai milloin pyhiä kirjoituksia voi pitää Jumalan ilmoituksina*. Tästä muodostuu jälleen erityinen työskentelyalue.

V) Raamatun alkuperäisiä käsikirjoituksia on paljon kadonnut ja löydettyissä -- jopa tuhansissa -- kirjoituksissa on keskinäisiä eroja. Viime vuosisadalla löydettyjä Qumranin tekstejäkin on selvitelty 2000-luvulle mennessä jo yli viidenkymmenen vuoden ajan (Sollamo 1997). *Alkuperäistekstien käsittely siinä mielessä, että mitä tehdään aukkokohdille*, on siis oma työskentelyalueensa.

VI) Raamatun kirjoittajat ovat omissa kirjoituskammioissaan ryhmitelleet asioita omilla tavoillaan. Esimerkiksi Matteus on kuvannut Jeesuksen kiusauksia erilaisessa järjestyksessä kuin Luukas siinä tilanteessa, jossa Paholainen asetti Jeesuksen temppelinharjalle. Tästä joutuu päättämään, että joissain muissakin kohdissa voi olla eri kirjoittajilla erilaisia ryhmittelyjä. Käytännössä tällaisista voi tulla samanlaisia kiistoja kuin roomalaiskatolisten ja kreikkalaiskatolisten vuosisatainen kiista kolminaisuusopista. Siinä on kysymys muutamien sanojen ryhmittymisestä. *Erilaiset ryhmittelyt* ovat siis oma työskentelyalueensa.

VII) Esimerkiksi Jeesus puhui arameaa ja käännökset siitä uuden testamentin alkukieleksi nimettyyn kreikkaan on suoritettu eri tavoin. Jopa niinkin keskeinen ilmiö -- ja arameankielinen yhden sanan käsite -- kuin synty, on ilmaistu uudessa testamentissa myös velkana ja monena muuna, esimerkiksi osumattomuutena. Samoin vanhan heprean käsite hyvä tarkoittaa myös kaunista ja nämä ovat ainakin suomenkielessä selkeästi eri käsitteitä. *Alkukielistä kääntäminen* on siis oma työskentelyalueensa.

Viisaus

Pyhän Hengen toimintahahmoista on "viisas ihminen" eli homo sapiens muodostanut kertomuksia ja vertauksia tutkiessaan tietysti erilaisia näkemyksiä. Sillanrakennuksen yhdeksi avainkäsitteeksi niissä soveltuu tällöin **viisaus**. Se on ihmisen harjoittaman tutkimuksen ja myös Raamatun viisauksikirjojen sekä Johanneksen evankeliuminkin tärkeä käsite. Siitä on monia raamatunjakeita seuraavaan tapaan: "Herran pelko on tiedon perusta, vain hullu halveksii viisautta ja opetusta" (Sananl. 1: 7). Raamatunlauseissa tosin viisaus on myös olento seuraavaan tapaan: "Minä, viisaus, viihdyn älyn seurassa,

harkinta ja tieto ovat kumppanini" (Sananl. 8: 12). Tämä ei kuitenkaan estä esittämästä jatkoon kannalta hedelmällisiä kysymyksiä kuten: Mikä on viisasta tuskan käsittelyä, tuskan sietoa ja tuskan torjuntaa?

Tieteellisellä puolella viisauden lähtökohtamäärittelmästä tulee Katja Kokon mukaan (Kokko 2010) seuraava kooste:

Viisautta on sekä yleistä, että henkilökohtaista. Eri aikakausien ja kulttuurien viisaudessa ilmenevät seuraavat yleiset tunnusmerkit:

- 1) Tietämystä käytetään sekä viisaan yksilön itsensä että muiden hyvinvoinnin edistämiseen.
- 2) Ilmennetään poikkeuksellisen laajaa, syvällistä ja tasapainoista tietämystä.
- 3) Käsitellään parhaalla mahdollisella tavalla erityisesti elämään ja sen merkitykseen liittyviä tärkeitä ja vaikeita strategioita sekä niihin liittyviä kysymyksiä.
- 4) Vaikka viisauden määrittely ja saavuttaminen epäonnistuu usein, niin viisaan ihmisen tunnistaminen onnistuu silti helposti.
- 5) Ymmärrys tietämyksen rajoista ja maailman epävarmuudesta kuuluu viisauteen.
- 6) Mieli ja persoonallisuus ovat viisaalla ihmisellä erityisen sopusointuisia.
- 7) Viisaus edustaa korkeinta mahdollista tietämyksen, harkintakyvyn ja neuvomisen tasoa.

Henkilökohtaisessa viisaudessa ilmenee:

- 1) hyvä käsitys oman itsen suhteellisuudesta
- 2) hyvä omaan elämään liittyvä ymmärrys ja oivalluskyky
- 3) hyvä epävarmuuden sietokyky
- 4) hyvä itsesäätelykyky
- 5) hyvä käsitys oman käyttäytymisen ja/tai tunteiden ympäristösidonnaisuudesta
- 6) hyvä käsitys vahvuuksista ja heikkouksista ystävänä
- 7) hyvä tietoisuus siitä, kuinka voi kehittyä.

Tieteellisen totuuden etsintä on sitten yksi ihmisviisauden muoto (edellisissä luetteloissa kohta 3). Sen määrittämisessä jäsenyvät seuraavat hahmot tai pääkohdat:

- Saadut tulokset eivät saa riippua yksittäisten ihmisten mieltymyksistä tai pelkistä mielipiteistä.
- Saadut tulokset on voitava toistaa.
- Saaduissa tuloksissa on oltava aina mahdollisuus edistymiseen ja itseäänkorjaavuuteen.
- Tiedeyhteisön ulkopuoliset tahot eivät saa vaikuttaa löydettyihin totuuksiin, vaikka arvovapaata tutkimusta ei olekaan. Esimerkiksi rehellisyys ja tarkkuus ovat tässä kohdassa keskeisiä arvoja.

Tässä kohdassa muodostuu myös merkittävä sillanrakennukseen liittyvä kysymys, mitä yhtäläisyyksiä ja eroja on tiedeyhteisöllä sekä kirkolla? Ainakin molemmat pyrkivät toimimaan viisaasti. Lisäksi esimerkiksi kirkollisissa toimissa puhutaan viisaista neitsyeistä, jolloin tulee lähelle ajatus, että viisas on yhtä kuin taivaaseen pääsevä.

Rakkaus

Agape-käsitteen muodossa ilmenevä **rakkaus** on tuskan käsittelyn viisaassa jäsennyksessä keskeinen kohta, koska siihen liittyvät seuraavat raamatunlauseet:

"Vaikka minä puhuisin ihmisten ja enkelien kielillä mutta minulta puuttuisi rakkaus, olisin vain kumiseva vaski ja helisevä symbaali. Vaikka minulla olisi profetoimisen lahja, vaikka tuntisin kaikki salaisuudet ja kaiken tiedon ja vaikka minulla olisi kaikki usko, niin että voisin siirtää vuoria, mutta minulta puuttuisi rakkaus, en olisi mitään. Vaikka jakaisin kaiken omaisuuteni nälkää näkeville ja vaikka antaisin polttaa itseni tulella mutta minulta puuttuisi rakkaus, en sillä mitään voittaisi" (I Kor. 13: 1-3).

Tällainen sisältyy rakkauden siihen jäsenyykseen, jossa puhutaan

- seksuaalikeskeisestä rakkaudesta **eroksesta**: Esimerkiksi "Elämää ja erotiikkaa, unohtaa ei saisi milloinkaan."
- veljellisestä rakkaudesta **filoksesta**: Esimerkiksi "Kaveria ei jätetä."
- arkielämän kiintymysrakkaudesta **storgesta**: Esimerkiksi "Talo ilman aitanpolulla astelevaa emäntää on kuin pilvinen päivä." ja
- jollain tavoin kaikkein syvällisimmästä rakkaudesta eli **agapesta**: Esimerkiksi "Jumala on rakkaus." Kyseisestä korinttolaisille lähetetystä kirjeestä voi myös löytää agapen määritelmän. Kuitenkin merkittävää on, että agape erilaisine elementteineen sopii myös tieteellisen taksonomian luokkiin kuten tässä kirjassa myöhemmin esitetään.

Tuskan kokonaisuus

Myös **tuska sinänsä** on kokonaisuus, jonka selvittelyssä Raamatun sanan ja jumala-asioita huomioimattoman toiminnan välinen silta voi rakentua. Tuskan käsittelyn käytännössähän on seuraava kohta tärkeä: Ihmisen historiassa on paljon tuotettu tuskaa sillä perusteella, että "Raamatussa sanotaan niin" tai "Tämä on Jumalan ilmoittama tahto". Tästä seuraa kysymys: miten paljon ja missä tilanteessa on saadun Jumalan ilmoituksen perusteella viisasta tuottaa tuskaa tai jättää olemassa oleva tuska lievittämättä?

Myös on muistettava, että hyvin moni organisaatio, jopa armeija, on tuskankäsittelyn organisaatio. Näiden organisaatioiden välillä käydään sitten jatkuvasti toimintojen rajankäyntejä, joissa sillanrakentamisen tarve on jatkuvaa.

Lisäksi Jeesuksen ristillä lausumat seitsemän kuuluisaa lausetta, joita tässä kirjassa käsitellään myöhemmin enemmän, kertovat Jeesuksen ihmiselämän aikana käyttämästä viisaudesta tuskan käsitteilyssä. Tällaisestakin voi olla apua sillanrakennukseen.

Jäsenyys

Kun ihminen käsittelee omiin tilanteisiinsa sopivia tuskaongelmien ratkaisuja, niin myös elämäntaloudellisen sillanrakennus muodostuu tärkeäksi ja saattaa onnistua **jäsenyyksen** kautta. Esimerkkitalanne tästä on yksi verrattain tunnettu, oopperassakin kuvattu, seppä Högmännin ja Paavo Ruotsalaisen kohtaaminen. Sepän sanat, "yksi sinulta puuttuu ja sen mukana kaikki", kertovat nimittäin elämän jäsenyyksen yhdestä puuttuvasta osasta. Samoin edellä kuvatut seitsemän estettä ja seitsemän Jeesuksen kuuluisaa lausetta ovat jäsenyyksen tuloksia -- eikä niihin tarvitse liittyä lukusymboliikkaa, numerologiaa tai vaikka gematria eli kreikan ja heprean kirjainten numeroiksi muuntelua.

Oikeiden jäsenyyksien etsintä on monien tutkijoiden mukaan yksi ihmisen perustoiminto. Voihan missä tahansa puhaltavan tuulenkin jäsentää neljän pääilmansuunnan mukaan, ja niin ihminen tekeekin. Siis jos vaikka Pyhän Hengen toimintahahmojen jäsenyyksille löydetään tieteellisiä vastineita

ta, niin siltaa on jo rakennettu. Pyhä Henki voi silti pysyä salaisena mutta ilmastollisten vertauskuvien kautta jotenkin paremmin tajuttavissa olevana.

Tähän tilanteeseen sopiva tieteellinen vastine on myös tässä kirjassa esiteltävä jäsennys nimeltä 7 x 4 -kenttä. Se on sekä teoreettinen että elävästä elämästä saatuun tutkimustietoon perustuva taksonomia eli systematiikka. Sen kehittämisessä on hyödynnetty esimerkiksi tieteellistä faktorianalyysiä (matematiikkaan perustuva menetelmä, jolla kerätään yhteen samaa asiaa mittaavia muuttujia) ja siinä on jäsennetty psyykkisen hyvinvoinnin häiriöiden, psyykkisten häiriöiden ja poikkeavan käyttäytymisen syytä 28 luokkaan.

Jäsentämisessä sinänsä on otettava huomioon sellainen, että esimerkiksi vuoden päivät voi jäsentää kahteentoista kuukauteen, vaikka tarkasti ottaen se ei onnistu. Myöskään ei ole mielekäästä ilmaista vaikkapa jonkin kaupungin asukaslukua yhden henkilön tarkkuudella. Tarkkuuden noudattaminen ei näin ollen ole itsestään selvä tieteellinen periaate.

Edelläkuvattu jäsennyksen avulla eteneminen muistuttaa myös aivojen toiminnan ja ulkoisen käyttäytymisen välisen yhteyden etsimisiä. Esimerkiksi ihmisen aistien lukumäärä on selvästi osoittautunut määrittelyasiaksi, jossa monet erilaiset informaation vastaanottimet voi jäsentää seuraavasti: näkö-, kuulo-, tunto-, maku-, haju-, tasapaino- ja sisätuntemusaistimet. Jos näille seitsemälle sitten etsitään aivoista vastineita, törmätään niin sanottuun dynaamisen lokalisaation teoriaan (Lurija 1-979). Sen mukaan aivot toimivat kokonaisvaltaisesti ja niin kaoottisesti -- "puhaltaa missä tahtoo", että niistä on erittäin vaikeata löytää tietokonemaista osa-aluetta eli modulia, joka esimerkiksi käsittelee pelkästään näköaistimuksia.

Ainakin fysiikan ja biologian välisten siltojen rakentamisessa on tällainen numeroihin liittyvän jäsentämisen avulla eteneminen ollut hedelmällinen toimintatapa. Esimerkiksi vuonna 1997 Kaliforniassa Geoffrey West esitti tietynlaisia neloslakeja (West et al. 1997), jotka selittävät eri painoisten eläinten sydämenlyöntien määriä ja aineenvaihdunnan fysikaalisia tehokkuuksia. Myös hän tätä kautta kehittäi 3/4-kaavoja, joilla on sitten luonnon ymmärtämisessä astuttu eteenpäin suurimerkityksellisiä askeleita. Merkittävää lienee, että hän aloitti tutkailunsa esimerkiksi seuraavasta turhan tuntuaisesta kysymyksestä: Miksi virtahevolla on suhteellisesti ottaenkin paksummat jalat kuin hiirellä? Tätä kysymystä joutui myös raamatullinen Job käsittelemään, kun Jumala puhui hänelle (Job 39:15-17).

Matematiikan näkökohdista tarkasteltuna luvusta 28 voi lisäksi kertoa, että se on ainakin

- * useimpien eurooppalaisten kielten aakkosten lukumäärä
- * naisen keskimääräisen kuukautiskierron päivien määrä
- * ihmisen hampaiden määrä keskimäärin
- * kuun kiertoaika päivissä maan ympäri ja
- * matematiikassa yksi niinsanotuista täydellisistä luvuista, joista viisi ensimmäistä ovat 6, **28**, 496, 8128 ja 33550336 (Hardy & Wright 1945).

Täydellisiä lukuja voi hyödyntää tieteissä ja niistä puhui jo Pythagoras matematiikassaan sekä Pyhä Augustinus teologiassaan (Burton 1976). Niillä tarkoitetaan lukuja, joiden positiivisten tekijöiden (luvut, joilla tutkittava luku voidaan jakaa niin, ettei jää jakojäännöstä) summa lukuunottamatta sitä itseään, on juuri tuo täydellinen luku. Luvussa 28 kyseiset tekijät ovat 1, 2, 4, 7, ja 14. Niiden summa on siis 28. Kaikki tällainen viittaa ihmisen perustoimintoihin.